

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ГЕОГРАФІЧНИХ ЗАЗНАЧЕНЬ В УКРАЇНІ

Каштальян Анастасія Юріївна,

магістрантка

*Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького*

Зміни, що відбуваються в економічній сфері, зумовлюють необхідність розробки та впровадження адекватних правових механізмів регулювання відносин, пов'язаних із використанням та захистом прав на географічні зазначення. Незважаючи на те, що географічне зазначення є досить цінним та унікальним об'єктом права інтелектуальної власності, відомо, що й сьогодні на українському ринку існують підробки товарів, маркування яких включають відомі назви географічних об'єктів [1, 2].

Географічне зазначення як засіб ідентифікації товарів, захисту від недобросовісної конкуренції бере свій початок від Паризької конвенції про охорону промислової власності, положення якої встановлюють спеціальний режим захисту від використання продуктів, які мають «неправильні, прямі чи непрямі зазначення походження». Так, зокрема, у ст. 9 Паризької конвенції вказано, що на такі продукти може бути «накладено арешт при ввезенні до тих країн Союзу, в яких цей знак чи фірмове найменування мають право на законну охорону» [2].

Ряд концептуальних питань у частині охорони та захисту географічних зазначень закріплено також у Мадридській угоді стосовно припинення неправдивих або таких, що вводять оману, зазначень походження товарів та Лісабонській угоді про захист зазначень місць походження виробів та їх міжнародної реєстрації 1958 р.

Основою міжнародного права у сфері охорони та захисту географічних зазначень стала Угода про торгівельні аспекти прав інтелектуальної власності. Вона діє у межах Світової організації торгівлі та поширюється на товари, які походять з території країн-учасниць Угоди [3].

Правовий захист відносин, пов'язаних із використанням географічного зазначення походження товарів в Україні забезпечується чинним Цивільним кодексом України [4] (Глава 45 «Право на географічне зазначення походження товарів») та спеціальним Законом України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» від 19.06.1999 р. [5]. Окремі питання цього об'єкту права інтелектуальної

власності регулюються Господарським кодексом України від 16.01.2003 року [6], Законами України «Про рекламу» від 03.07.1996 р. [7] та «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06.1996 року [8]. Крім цього, Україна приєдналася до ряду міжнародних угод, пов'язаних із правовою охороною та захистом об'єктів права інтелектуальної власності, які стали частиною національного законодавства.

Проте зазначені нормативно-правові акти негармонізовані між собою. Крім того, норми існуючого законодавства до цих пір не приведені у відповідність до міжнародних правових актів. Так, у Цивільному кодексі України вживається термін «географічне зазначення», Законі України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» – користуються терміном «зазначення походження товарів». Не всі положення вітчизняного законодавства в частині географічних зазначень походження товарів співпадають із нормами міжнародних угод. Так, наприклад, за Законом України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» певні якості, репутація та інші характеристики повинні бути зумовлені в основному географічним середовищем місця його походження. Водночас відповідно до ст. 22(1) Угоди про торгівельні аспекти прав інтелектуальної власності, якість товару, репутація або ж інші характеристики повинні значною мірою пов'язуватись з місцем походження товару.

Зіставлення цих положень свідчить, що Угода про торгівельні аспекти прав інтелектуальної власності послаблює вимоги до такого зв'язку на відміну від українського законодавства, оскільки запровадження зв'язку між географічним середовищем місця походження товару та його особливостями є досить проблематичним [9, 105].

Крім того, слід зазначити, для забезпечення ефективного захисту окремі країни приділяють значну увагу географічним зазначенням для вин та спиртних напоїв. Наприклад, Франція приділяє чимало зусиль для охорони та захисту географічних зазначень двох груп товарів: вина та коньяку. Ця країна укладає двосторонні угоди, веде постійну боротьбу проти неправомірного використання французьких географічних зазначень виробниками інших країн. Так, їй вдалося виграти судові процеси стосовно неправомірного використання зазначення «Champagne» у Великій Британії, США і Канади.

Цікавим є те, що спеціальна охорона та захист географічних зазначень для вин та спиртних напоїв передбачені також Угодою про

торгівельні аспекти прав інтелектуальної власності, відповідно до якої правовий захист надається з метою попередження використання географічних зазначень, що ідентифікують територіальне походження вин та спиртних напоїв, для цих видів напоїв, які в дійсності не походять з вказаного в географічному зазначенні місця, зокрема, й у випадках, коли такі географічні зазначення вживаються у перекладі або супроводжуються зазначенням справжнього місця походження, або такими поясненнями, як «вид», «тип», «стиль», «імітація» тощо. В українському законодавстві не існує спеціальних положень щодо правової охорони та захисту географічних зазначень для вин та спиртних напоїв [9, 107]. Отже, українське законодавство потребує внесення відповідних змін.

Підсумовуючи вище викладене стосовно цивільно-правового захисту географічного зазначення походження товарів, констатуємо той факт, що національне законодавство неуніфіковане відповідно до вимог Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності та законодавчих актів деяких країн Європейського Союзу. Разом із тим, у Цивільному кодексі України вживається термін «географічне зазначення», а у Законі України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» – «зазначення походження товарів». Тому, на нашу думку, доречно комплексно проаналізувати регулювання правовідносин у сфері охорони та захисту прав на географічне зазначення в Україні з метою розроблення рекомендацій щодо приведення національного законодавства в цій сфері у відповідність з основними положеннями міжнародного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Мельниченко Ю. С. Цивільно-правова охорона права на географічне зазначення в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юр. наук: спец.: 12.00.03 / Ю.С. Мельниченко. – Харків, 2011. – 20 с.
2. Паризька конвенція про охорону промислової власності 1883 р. (переглянута у Брюсселі 14 грудня 1900 р., у Вашингтоні 2 червня 1911 р., у Гаазі 6 листопада 1925 р., у Лондоні 2 червня 1934 р., у Лісабоні 31 жовтня 1958 р., у Стокгольмі 14 липня 1967 р., змінена 2 жовтня 1979 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://patent.ua/law.php?id=87>.
3. Тараненко О. М. «Географічні зазначення»: проблема термінологічної неоднозначності / О. М. Тараненко // [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12tomptn.pdf>

4. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 40-44. – 356 с.
5. Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 32. – 267 с.
6. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 436- IV. – 216 с.
7. Закон України «Про рекламу» // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 39. – 181 с.
8. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 36. – 164 с.
9. Гуменний Р.В. Проблемні питання правової охорони та захисту географічних зазначень / Р.В. Гуменний // Універ. наук. записки, 2009, № 3 (31). – С. 105-108.

ДОКАЗИ ТА ДОКАЗУВАННЯ, СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Кульбашна Аліна Аліковна,

магістрантка

Черкаського національного університету

імені Богдана Хмельницького

Захист авторського права – це одна із найважливіших категорій теорії цивільного та цивільно-процесуального права. Під поняттям «захист авторського права» слід розуміти заходи, котрі передбачені законом із їх визнання, припинення їх порушення, застосування до правопорушників заходів юридичної відповідальності. Захист особистих немайнових і майнових прав суб'єктів авторського права здійснюється в порядку, встановленому адміністративним, цивільним і кримінальним законодавством [3].

Відповідно до ст. 50 Закону України «Про авторське право та суміжні права», будь-яке розповсюдження контрафактних примірників творів (зокрема комп'ютерних програм і баз даних), фонограм, відеограм і програм організацій мовлення є піратством [2]. Для захисту від порушень авторського права необхідно зібрати докази самого порушення авторського права. Відповідно до ч.1 ст. 57 Цивільного процесуального кодексу України, доказами є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин,